

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	389
Land:	Libanon
Kilde:	Det svenske Regeringskansliet, Utrikesdepartementet.
Titel:	Mänskliga rättigheter i Libanon 2011.
Udgivet:	1. juni 2012
Optaget på baggrundsmaterialet:	11. september 2012



REGERINGSKANSLIET

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten kan inte ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna i landet. Information bör sökas också från andra källor.

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter i Libanon 2011

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna och trendanalys

Libanon är part i FN:s centrala konventioner om de mänskliga rättigheterna och libanesisk lag överensstämmer till stor del, dock med flera noterbara undantag, med landets internationella åtaganden. Det libanesiska samhället är i en regional jämförelse relativt öppet och har en stark tradition av yttrande- och pressfrihet. Såväl yttrandefrihet som förenings- och församlingsfrihet garanteras i konstitutionen även om de i vissa fall begränsas i praktiken. Det finns ett stort antal icke-statliga organisationer som bland annat arbetar för kvinnors, barns, homosexuellas och flyktingars rättigheter. Samtidigt undergräver utbredd nepotism och korruption respekten för landets lagar och åtaganden om att förbättra respekten för de mänskliga rättigheterna omsätts inte alltid i praktiken.

Libanons politiska system baseras på maktindelning mellan landets olika religiösa grupper. Mandaten i parlamentet är jämnt fördelade mellan kristna och muslimer. Under 2011 präglades den politiska situationen i Libanon av stagnation. Under årets första halvår saknade landet regering. En ny regering bildades i juli men genomförandet av nödvändiga politiska, ekonomiska och sociala reformer har hittills uteblivit.

Effekten av de senaste årens politiska instabilitet, krig, politiskt motiverade mord, periodvisa institutionella förlamning och sammanstötningar mellan olika grupper har påverkat läget för de mänskliga rättigheterna negativt.

Parlamentet är sedan några år tillbaka i färd med att utarbeta en nationell handlingsplan för mänskliga rättigheter och att upprätta en nationell MR-institution men under 2011 skedde inga genombrott. Likaså kunde få framsteg

noteras vad gällde de av Libanon godtagna rekommendationerna inom ramen för FN:s allmänna ländergranskning (UPR).

De palestinska flyktingarna i Libanon har alltjämt begränsade möjligheter att åtnjuta sina politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Palestinska flyktingar diskrimineras inom de flesta samhällssektorer. En ny lag som antogs av parlamentet 2010 gav palestinier större möjlighet att söka arbete, men fortfarande är de utestängda från ett flertal yrken. I de palestinska flyktinglägren råder utbredd fattigdom och social misär. Situationen för barn är särskilt bekymmersam.

Trots att inga dödsstraff verkställts sedan 2004, och att ett *de facto* moratorium fortsätter att vara i kraft, utfärdas dödsdomar av libanesiska domstolar varje år. Ett lagförslag som syftar till att avskaffa dödsstraffet är under utarbetande. Uppgifter om godtyckliga frihetsberövanden och tortyr förekommer. Libanesiska domstolar ska enligt konstitutionen vara självständiga i förhållande till den verkställande makten men i praktiken förekommer politiska och andra påtryckningar, liksom strafffrihet. Rättssäkerheten är bristfällig.

En särskilt utsatt grupp i det libanesiska samhället är utländska gästarbetare. Det förekommer flera uppgifter om att hushållsanställda, ofta kvinnor från utlandet, arbetar under oskäligen och slavliknande förhållanden.

Libanons olika religionsgrupper lyder under olika familjerättsliga lagar. Lagstiftningen är i flera fall diskriminerande, till kvinnors nackdel. Ett lagförslag som kriminaliserar bland annat våld mot kvinnor i hemmet har lagts fram i parlamentet, men har ännu inte antagits. Noterbart är att den nya regeringen inte innehåller några kvinnliga medlemmar.

Personer som tillhör erkända och registrerade religiösa samfund garanteras religionsfrihet. Homosexualitet är kriminaliserat i lag och homosexuella handlingar kan bestraffas med upp till ett års fängelse.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Libanon har ratificerat följande av FN:s MR-konventioner:

- Folkmordskonventionen.
- Konventionen om avskaffandet av all former av rasdiskriminering (CERD), dock har reservationer gjorts avseende artikel 22 i konventionen.

- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ICESCR), dock inte det fakultativa protokollet om enskild klagorätt.
- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR), dock inte de fakultativa protokollen om enskild klagorätt och avskaffande av dödsstraffet.
- Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW). Reservationer har gjorts avseende artiklarna 9(2), 16 (1) (c, d, f, g), samt artikel 29(1). Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt har inte ratificerats.
- Konventionen mot tortyr (CAT), inklusive det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr (OPCAT). Den nationella mekanism för att förebygga tortyr som föreskrivs i OPCAT har dock ännu inte utsetts.
- Konventionen om barnets rättigheter (CRC) samt det fakultativa protokollet om barnhandel, barnprostitution och barnpornografi. Det fakultativa protokollet om barn i väpnade konflikter har undertecknats men inte ratificerats.

2007 undertecknade Libanon konventionen mot påtvingade försvinnanden (CED) och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CPRD), men har ännu inte ratificerat dem.

Libanons rapporter till FN:s konventionskommittéer inkommer ofta för sent. Det finns för närvarande sju utestående rapporter (CERD, ICESCR, ICCPR och CAT).

Libanon har inte ratificerat 1951 års flyktingkonvention och inte heller 1967 års protokoll relaterat till flyktingars status, men är medlem i UNHCR:s exekutivkommitté. Liksom övriga arabländer betonar Libanon de palestinska flyktingarnas rätt till återvändande och det råder bred enighet om att palestinerna i Libanon inte kan ges permanent bosättning inom ramen för en eventuell framtida fredsuppgörelse. Skälet till att man inte anslutit sig till flyktingkonventionen är sannolikt att den som en av tre långsiktiga lösningar anger permanent bosättning.

Libanon har inte undertecknat eller ratificerat Romstadgan för den internationella brottmålsdomstolen (ICC).

Libanon genomgick i november 2010 MR-rådets universella granskning av respekten för de mänskliga rättigheterna (UPR) och accepterade totalt 41 rekommendationer, bland annat upprättandet av en nationell MR-kommission och kriminalisering av alla former av tortyr och grym, omänsklig och förnedrandebehandling eller bestraffning. Däremot avvisade man ett antal rekommendationer kopplade till kvinnors, flyktingars, arbetstagares och HBT-personers rättigheter.

Libanon har inte utfärdat någon stående inbjudan till FN:s specialrapportörer för mänskliga rättigheter och ingen specialrapportör har besökt Libanon under de senaste åren.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Den libanesiska författningen garanterar rätten till liv och kroppslig integritet. Inga uppgifter om statligt sanktionerade utomrättsliga avrättningar förekommer.

Libanesisk lagstiftning kriminaliserar inte alla former av tortyr och har kritiserats för att lämna utrymme för tolkning. Tortyr och annan grym, omänsklig och förnedrande behandling uppges förekomma, främst i samband med gripanden och förhör. Regeringen har offentligt medgivit detta och utlovat åtgärder för att bekämpa och förebygga tortyr. Libanon undertecknade 2008 det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr. Protokollet föreskriver att en nationell mekanism för att förebygga tortyr ska inrättas senast ett år efter undertecknandet. 2011 hade någon sådan institution ännu inte inrättats även om arbetet fortskred.

4. Dödsstraff

Dödsstraff återinfördes 1994, dessförinnan fanns ett *de jure* moratorium. Dödsstraff utdöms för grova brott såsom mord, terrorism och landsförräderi, men sedan 2004 har inga dödsstraff verkställts. Libanon utlyste 2006 ett moratorium för dödsstraff som ett första steg mot dess avskaffande. Ett lagförslag om dödstraffets avskaffande lades fram i parlamentet 2008 men har ännu inte antagits. Dödsdomar fortsätter att utfärdas av libanesiska domstolar. 2011 utfärdade en militärdomstol dödsdomar mot tre personer som dömts för att ha spionerat åt Israel. Det finns inga officiella uppgifter om antalet dödsdömda, men en uppskattning från frivilligorganisationer gör gällande att det finns cirka 49 dödsdömda personer.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Enligt libanesisk lag krävs en skriftlig order för att gripa en person, med undantag för gripande vid pågående kriminell handling. Frihetsberövandet ska prövas av åklagare inom 48 timmar. Enligt uppgift överträds dessa regler regelbundet av myndigheterna.

Antalet godtyckliga frihetsberövanden uppges ha ökat under senare år. Enligt uppgifter från frivilligorganisationer gör sig den libanesiska armén och dess säkerhetsstyrkor ibland skyldiga till godtyckliga frihetsberövanden, i synnerhet i fall som anses kopplade till terrorism eller hot mot landets säkerhet (exempelvis ”samröre med Israel”). Det förekommer även att flyktingar och utländska gästarbetare frihetsberövad utan rättslig prövning. De ansvariga för dessa kränkningar blir sällan åtalade, och i de fall de har åtalats och dömts har straffen blivit lindriga.

Enligt libanesisk lag råder frihet att resa såväl inrikes som utrikes. Lagen förbjuder dock resor till och från Israel.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Libanesiska domstolar är enligt konstitutionen självständiga i förhållande till den verkställande makten, men rättssäkerheten är bristfällig. Det finns uppgifter om att politiska och andra påtryckningar förekommer. Bristen på kompetenta domare är ett allvarligt problem som leder till osäker rättskipning och förseningar i rättsprocessen. Vissa fall hanteras i särskilda militär- eller säkerhetsdomstolar, i synnerhet gäller detta fall där landets säkerhet och stabilitet bedöms vara hotad, som till exempel spioneri och kontakter med Israel. Militär- och säkerhetsdomstolarnas domar går inte att överklaga.

Utöver de civila domstolarna finns 17 religiösa domstolar för de 19 officiellt registrerade religiösa samfundet. Dessa domstolar dömer i alla mål som gäller familjelagstiftning, såsom äktenskap, skilsmässor, vårdnad av barn och arv. Vilken familjerättslig lag som tillämpas skiftar, beroende på de berörda religiösa tillhörighet. Advokater uppger att utfallen ofta är till kvinnans nackdel, exempelvis tilldöms män vårdnad av barn i högre utsträckning än kvinnor. Äktenskapsbrott är enligt lag förbjudet för både män och kvinnor men straffet är mindre strängt för män. Män döms som regel inte för äktenskapsbrott som sker i hemmet. Även ifråga om arvsrätt diskrimineras kvinnor. Flera enskilda organisationer driver frågan om en familjelagstiftning som omfattar alla invånare oberoende av religiös tillhörighet.

Militärdomstolarna spänner över ett brett fält. Alla militärrelaterade mål kan tas upp i dessa domstolar, inklusive åtal mot icke-militärer - i strid med internationell standard. Flertalet domare i dessa domstolar är officerare utan juridisk utbildning, vilket försämrar rättssäkerheten.

Straffbarhetsåldern för barn är sju år. För barn mellan sju och arton år som begår brott finns särskilda ungdomsdomstolar som fattar beslut om lämpliga åtgärder. Fängelsestraff kan utdömas från 15 års ålder. Särskilda ungdomsfängelser finns.

Libanesiska häkten och fängelser är på grund av bristande resurser och olämpliga lokaler kraftigt överbelagda. Myndigheterna är dock medvetna om problemet och säger sig förbereda en lag om alternativa straff. Efter uppror från fångar om bättre villkor i fängelserna, bestämde regeringen att bygga ut antalet fängelser i landet. Enligt vissa uppgifter sitter uppemot 70 procent av de frihetsberövade i Libanon häktade i avvaktan på rättegång, vilket bidrar till överbeläggningen i fängelserna. I Roumiehfängelset utanför Beirut hölls 3 700 personer frihetsberövade i april 2011, trots att fängelset är byggt för att ta emot 1 500 personer. 700 av dessa uppgavs vänta på rättegång. Interner har vid flertal tillfällen gjort uppror mot villkoren i fängelserna. I april 2011 dödades två fångar i Roumieh i samband med ett fyra dagar långt uppror.

Rehabilitering av fångar genomförs i förekommande fall inte av staten utan av frivilligorganisationer. Internationella Rödakorskommittén har efter förhandlingar med libanesiska myndigheter numer rätt att besöka alla fängelser.

I de palestinska flyktinglägren uppges rättsskipningen vara otillräcklig och godtycklig.

Genom FN:s säkerhetsrådsresolution 1757, antagen 2007, tillsattes en specialdomstol, "Special Tribunal for Lebanon", i syfte att åtala de misstänkta gärningsmännen bakom mordet på den före detta premiärministern Rafic Hariri och andra politiska mord som begåtts sedan 2004. I juni 2011 utfärdade tribunalens förundersökningsdomare häktningsorder mot fyra medlemmar i Hezbollah för mordet på Hariri.

7. Strafffrihet

Generellt anses strafffriheten vara utbredd, särskilt för personer ur de privilegierade samhällsgrupperna.

Korruption är ett utbrett problem i alla delar av det libanesiska samhället. Överträdelser begångna av säkerhetstjänstens personal utreds internt, om det över huvud taget sker, och leder sällan till någon rättslig påföljd. Enligt det korruptionsindex som Transparency International har upprättat ligger Libanon på plats 134 av 182 länder (2011), vilket är en försämring jämfört med tidigare år.

Frågan om strafffrihet, särskilt vad gäller korruption, diskuteras i samhället men det finns inga konkreta förslag från regeringens sida om hur problemet ska hanteras.

8. Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

Libanon har en stark tradition av yttrande- och pressfrihet. Yttrande- och pressfrihet garanteras i konstitutionen och libanesisk media är relativt fri. Det finns ett stort utbud av tidningar och radio- och tv-stationer. Officiell censur förekommer, men bygger på stickprov. Ingen obligatorisk förhandsgranskning tillämpas. Medierna utövar självcensur i vissa politiskt känsliga frågor som till exempel Israel samt konfessionella frågor, men mediedebatten kan ändå betecknas som livlig. De flesta medieföretag ägs av, eller har nära förbindelser med, olika politiska partier.

Under 2011 fanns en tendens till ökade trakasserier mot aktivister och bloggare som kritiserat armén samt högt uppsatta tjänstemän.

Enligt det pressfrihetsindex som Reportrar utan gränser har upprättat ligger Libanon på plats 93 av 179 länder (2011), vilket är en försämring jämfört med tidigare år.

9. Mötes- och föreningsfrihet

Konstitutionen garanterar förenings- och församlingsfrihet men staten begränsar i vissa fall dessa friheter i praktiken. Sedan det syriskas trupptillbakadragandet 2005 har dock föreningar åtnjutit en högre grad av frihet. Politiska partier måste formellt registreras och godkännas av regeringen. Däremot fordras inget godkännande för att bilda andra föreningar, det räcker att informera inrikesministeriet när de bildats. Godkännande av inrikesministeriet krävs dock för utländska organisationer och föreningar. Demonstrationer och offentliga politiska möten måste ha förhandstillstånd av inrikesministeriet.

10. Religions- och övertygelsefrihet

Religionsfriheten garanteras i konstitutionen och respekteras i praktiken. Libanon tillämpar ett konfessionellt system med bland annat olika familjerättsliga lagar för olika religionsgrupper. Dessa lagar är i många fall diskriminerande, till kvinnors nackdel. Som exempel föreskrivs i en muslimsk domstol att kvinnor behöver sin makes medgivande för skilsmässa, medan motsvarande inte fordras för män. Bland sunnimuslimer ärver söner dubbelt så mycket som döttrar. Libaneser som tillhör den katolska kyrkan har ingen skilsmässorätt. Detta medför att äktenskap över de religiösa gränserna kompliceras. Det är sedan 2009 inte längre obligatoriskt att ha sin religionstillhörighet utmärkt på sitt ID-kort.

11. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Libanon är en parlamentarisk demokrati utan statsreligion. Den politiska makten fördelas i enlighet med författningen på konfessionella grunder. Presidenten ska vara kristen maronit, premiärministern sunnimuslim och parlamentets talman shiamuslim. Presidenten väljs av parlamentet för sex år och kan enligt författningen inte väljas om.

De 128 mandaten i parlamentet är i enlighet med Taif-avtalet från 1989 jämnt fördelade mellan kristna och muslimer. Val till parlamentet äger rum vart fjärde år. Senaste parlamentsval ägde rum 2009 och nästa planeras äga rum 2013. Politiska grupperingar baseras på religiös tillhörighet eller är uppbyggda kring framträdande politiska personer.

En reformering av vallagen har länge varit aktuell. Den så kallade Boutroskommissionen lade 2006 fram ett förslag om en ny vallag med bland annat införande av en dos av proportionalitet i majoritetsvals-systemet. EU:s valövervakningsmission från 2009 lämnade också ett antal rekommendationer, bland annat om att tillsätta en oberoende valkommission, införande av förtryckta valsedlar etc. Inga framsteg har hittills noterats givet frågans politiska känslighet.

Kvinnor är i teorin valbara på samma villkor som män men i praktiken sällsynta som ledamöter. Efter valet 2009 är fyra av parlamentets 128 ledamöter kvinnor, två färre än i föregående parlament. I den regering som bildades 2011 ingår inga kvinnor.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

12. Rätten till arbete och relaterade frågor

Diskriminering förekommer på den libanesiska arbetsmarknaden. Flera tjänster inom statsförvaltningen, särskilt på högre nivå, tillsätts på basis av religiös tillhörighet, enligt särskilda kvoter. Kvinnor utsätts också för diskriminering på arbetsmarknaden. Kvinnors löner understiger mäns trots att kvinnor överlag är högre utbildade.

Palestinska flyktingar diskrimineras på arbetsmarknaden. Fram till för något år sedan var de belagda med omfattande yrkesförbud. Arbetslösheten bland palestinska flyktingar uppges uppgå till 56 procent.

Andra utsatta grupper, särskilt utländska gästarbetare, arbetar under oskäligen och ibland till och med slaveriliknande förhållanden. Human Rights Watch har i flera rapporter väl dokumenterat den svåra situation som många utländska hushållsarbetare befinner sig i. Dessa är nästan uteslutande kvinnor och

merparten av dem är från Etiopien, Filippinerna, Bangladesh och Sri Lanka. Många utsätts för våld, inklusive sexuella övergrepp, är underbetalda och arbetar orimligt många timmar. Utländska hushållsarbetare omfattas inte av den libanesiska arbetslagstiftningen och är således inte skyddade eller garanterade minimilön eller vilodagar. Många vågar inte, eller har inte råd att, anmäla sina arbetsgivare. Det bedöms finnas runt 200 000 gästarbetare i Libanon. I denna siffra ingår inte de syriska arbetarna då tillförlitlig statistik över dessa saknas. Det stora antalet syriska gästarbetare har löner som ofta understiger den lagliga minimilönen på 333 USD per månad.

Fackföreningar får bildas och verkar fritt. Strejkrätten är garanterad i lag. Det finns ungefär 160 fackföreningar i Libanon. Drygt 40 procent av arbetskraften är medlemmar i en fackförening. Enligt lag är arbetsveckan 48 timmar.

Libanon har ratificerat sju av Internationella arbetsorganisationens (ILO) åtta centrala konventioner. Den enda av ILO:s konventioner som inte ratificerats är konvention nr 87 om föreningsfrihet.

13. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

I Libanon finns högkvalitativ sjukvård att tillgå, men ofta till en hög kostnad. Majoriteten av sjukhusen är privata. Libanesisk lag anger att arbetsgivare ska stå för grundläggande hälso- och socialvård för sina anställda. En stor del av befolkningen omfattas inte av något offentligt socialt skyddsnät, bland annat arbetslösa, bönder och egna företagare. Cirka tio procent av statsbudgeten används för hälsovård. I de palestinska flyktinglägren tillhandahålls primärvård av FN:s hjälporganisation för palestinska flyktingar (UNRWA) och enskilda organisationer utan stöd av den libanesiska staten.

14. Rätten till utbildning

Utbildningsväsendet i Libanon är av tradition i stor utsträckning organiserat runt religiös tillhörighet. En majoritet (cirka 60 procent) av landets barn och ungdomar går i privata skolor.

Cirka 20 procent av statsbudgeten går till utbildningssektorn. Utbildningen i de statliga skolorna är kostnadsfri, bortsett från avgifter för skolböcker och skoluniform. Utbildningen är obligatorisk upp till tolv års ålder. Enligt UNICEF går 98 procent av alla libanesiska barn i åldern sju till elva år i skolan men det finns regionala skillnader.

Det statliga skolsystemet lider av resursbrist och anses generellt hålla låg kvalitet. De barn som får sin utbildning genom det statliga systemet kommer ofta från fattiga familjer.

De få palestinska flyktingar som har råd att betala för privata skolor tillåts göra detta. I flyktinglägren är palestinska barn hänvisade till UNRWA:s skolor, vilka lider av resursbrist. De palestinska flyktingarnas barn får enligt lag inte gå i de statliga libanesiska skolorna. Få av de palestinska barnen går vidare till högre utbildning.

I södra Libanon är det brukligt att barn får ledigt från skolan för att hjälpa till under skördetiden.

Andelen läskunniga bland befolkningen över 15 år uppgick enligt FN:s Human Development Index (HDI) för 2011 till 89,6 procent. Läskunnigheten är sämre bland kvinnor, i synnerhet de äldre. Skillnaden mellan könen är betydligt mindre bland ungdomar.

15. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Den libanesiska ekonomin har trots oroligheter under senare år åtnjutit en stark tillväxt. BNP per capita är 14 000 USD justerat efter köpkraft. Inkomstklyftorna i samhället är dock stora och reformer svåra att genomföra. Det offentliga sociala skyddsnätet är svagt utvecklat. Bostadssituationen för många libaneser är svår, inte minst för de internflyktingar, både kristna och muslimer, som under inbördeskriget tvingades lämna sina hem för att söka sig till säkrare platser.

Enligt UNDP (FN:s utvecklingsorgan) tillhör Libanon de medelutvecklade länderna. Libanon hamnar på plats 71 (av 187) i HDI för 2011 med värdet 0.739. Värdet har förbättrats konstant sedan 2005 då det låg på 0.711.

De palestinska flyktingarnas levnadssituation försvåras av statlig diskriminering på bland annat arbets- och bostadsmarknaden och vad gäller äganderätten. Enligt FN är andelen fattiga palestinier i Libanon högst bland alla länder som huserar palestinska flyktingar.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

16. Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter

Rösträtten är lika för män och kvinnor, och kvinnor erhöll rösträtt redan 1952. Kvinnors arvsrätt regleras av respektive religiösa gruppers lagstiftning på området. Kvinnors löner utgör statistiskt cirka 75 procent av den genomsnittliga lönen för män, trots att libanesisk lag slår fast principen om lika lön för lika arbete. I vissa kretsar anses det opassande att kvinnor förvärvs-

arbetar utanför hemmet. Det förekommer ingen öppen könsdiskriminering i utbildningsväsendet men analfabetismen är 14 procent högre bland vuxna kvinnor än bland vuxna män. Klyftan tycks dock minska.

En libanesisk kvinnas barn får inte rätt till moderns medborgarskap om fadern är utländsk medborgare eller statslös, som till exempel palestinier.

Våld i hemmet uppges vara ett stort problem, men någon tillförlitlig statistik finns inte att tillgå. Ett lagförslag som kriminaliserar bland annat våld mot kvinnor i hemmet har förelagts parlamentet, men inte ännu antagits. Våldtäkt ger ett minimistraff på fem års fängelse. Våldtäkt inom äktenskapet betraktas inte som ett brott. Få våldtäkter anmäls. Det förekommer uppgifter om att unga våldtäktsoffer på landsbygden ibland uppmanas av inblandade familjer att återta eventuell polisanmälan och gifta sig med gärningsmannen. Det skulle "tvätta" bort skamstämpeln och leda till strafffrihet för mannen. Enligt libanesisk lag kan reducerat straff utdömas i fall där en man dödat sin hustru, eller en kvinnlig släkting, om det kan påvisas att brottet begåtts som en konsekvens av "kvinnans omoraliska agerande" som "skadat familjens heder". Det finns dock en gråzon vad gäller vilka brott som kan betecknas som hedersrelaterade.

Abort är förbjudet i lag men förekommer. Inga uppgifter om könsstympning förekommer. Prostitution är förbjudet i lag.

17. Barnets rättigheter

Rättsskyddet för barn är förhållandevis svagt. Regeringen har inrättat ett särskilt råd för barnfrågor, som bland annat publicerat en rapport om uppföljning och efterlevnad av barnkonventionen. Rådet arbetar tillsammans med andra organisationer, bland annat Rädda Barnen och UNICEF, för en lagstiftning bättre anpassad till barnets bästa.

Situationen för många barn i Libanon är bekymmersam, särskilt i de palestinska flyktinglägren där fattigdom och sociala missförhållanden ökat i omfattning. Många föräldrar har svårt att försörja sina barn. Gatubarn förekommer och särskilt inom jordbruket förekommer barnarbete, vilket är en ekonomisk nödvändighet för många familjer. Den formella minimiåldern för förvärvsarbetande barn är 14 år. Barnarbete har dock minskat sedan 1970-talet.

Antalet barn som befinner sig på barnhem är så många som 25 000–27 000. En anledning till den höga siffran är att muslimer, av kulturella och religiösa skäl, inte kan adoptera barn.

År 2008 publicerades en omfattande rapport om sexuella övergrepp mot barn i Libanon. Rapporten, ”Child Sexual Abuse: The Lebanese Situation”, författad av libanesiska myndigheter tillsammans med två NGO:s, bland annat svenska Rädda Barnen. Rapporten sägs vara den första i sitt slag i arabvärlden. Enligt rapporten hade 16 procent av alla barn i Libanon utsatts för någon form av sexuellt övergrepp 2006.

Rapporter om övergrepp mot barn väcker stor anstöt bland befolkningen. Libanon är såväl transiteringsland som slutdestination för handel med barn. Libanesisk lagstiftning omfattar inte sexuella övergrepp mot pojkar, vilket lämnar dem helt utan rättsligt skydd.

Barnaga i skolan är förbjudet enligt libanesisk lag men inte straffbart, varför aga förekommer. Det finns inga motsvarigheter till barnombudsman eller BRIS (Barnens rätt i samhället), för att hjälpa utsatta barn. En lag om Ombudsman för barn antogs 2005 men har ännu inte realiserats av regeringen.

Sedan fyra år tillbaka finns två ungdomsfängelser i Libanon för barn mellan 15 och 18 år. På grund av överbeläggning på ungdomsvårdsskolor och ungdomsfängelser förekommer det att minderåriga hålls i förvar i vanliga fängelser.

Ett barn till en icke-libanesisk man kan inte erhålla libanesiskt medborgarskap och blir därmed diskriminerat.

Minimiåldern för rekrytering till den reguljära armén är 18 år.

18. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Den libanesiska författningen förbjuder diskriminering av landets medborgare. Personer som tillhör de 19 erkända och registrerade religiösa samfundet garanteras religionsfrihet.

Utländska medborgare diskrimineras i olika avseenden, till exempel i fråga om rätten att äga fast egendom eller förvärvsarbete. Särskilt utsatta är hushållsanställda kvinnor, som ofta i praktiken är närmast livegna under anställningen.

Civila äktenskap är inte möjliga att ingå i Libanon. Ett tidigare lagförslag om möjligheten till civila äktenskap avvisades av alla religiösa grupperingar. Civila äktenskap ingångna utanför Libanon erkänns dock.

19. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Homosexualitet är ett brott enligt lagen och homosexuella handlingar kan bestraffas med upp till ett års fängelse. Lagen gör ingen skillnad på män och kvinnor i detta avseende. HBT-personer utsätts också för social stigmatisering.

Det finns flera frivilligorganisationer i Libanon som inriktar sitt arbete på att bistå HBT-personer, bland annat Helem och Meem. De arbetar bland annat för att avskaffa artikel 534 om ”onaturligt sexuellt umgänge” i den libanesiska strafflagstiftningen. I vissa fall samarbetar myndigheterna med organisationerna, till exempel om hiv-upplysning.

De senaste åren har antalet trakasserier av HBT-aktivister minskat. År 2009 fattades ett principiellt viktigt domstolsbeslut då en domare avvisade ett åtal mot ett par som anklagades för homosexuella handlingar med hänvisning till att handlingarna var konsensuella och därför inte kunde anses ”onaturliga” och således inte heller straffbara. Fler domare har därefter börjat tillämpa denna rättspraxis.

20. Flyktingars rättigheter

Libanon har varit sig ratificerat 1951 års flyktingkonvention eller 1967 års tilläggsprotokoll. De libanesiska myndigheterna organiserar inte någon flyktingmottagning. Den enda form av organiserat skydd som finns att tillgå är via UNHCR. Alla personer som reser in i Libanon illegalt eller stannar längre än vad deras visum tillåter, anses vara illegala immigranter och är föremål för gripande, fängslande, böter och eventuellt avvisning. Flyktingar har inte möjlighet att permanent stanna i Libanon, utan alla flyktingar måste antingen återvända till sitt ursprungsland eller invänta omlokalisering till tredje land. Många flyktingar frihetsberövas i avvaktan på repatriering. Libanon beviljar ingen politisk asyl, även om det finns visst utrymme för det i lagen.

De palestinska flyktingarnas situation i Libanon är särskilt svår, även i ett regionalt perspektiv. Frågan om de palestinska flyktingarna är politiskt känslig givet deras roll under det libanesiska inbördeskriget, liksom kopplingen mellan politisk makt och den demografiska utvecklingen. Omkring 400 000 palestinska flyktingar är registrerade hos UNRWA, men en ansevärd andel av dessa har lämnat Libanon. Det finns också palestinier som varken är registrerade hos UNRWA eller hos de libanesiska myndigheterna och som därmed är vad man kallar papperslösa flyktingar. Bristen på tillförlitlig statistik gör det svårt att uppskatta antalet palestinska flyktingar i Libanon. De palestinska flyktingarna tillåts stanna i avvaktan på repatriering, men lagen förbjuder uttryckligen permanent bosättning i Libanon, även för de flyktingar som fötts i landet.

De palestinska flyktingarna diskrimineras inom i princip alla samhällssektorer och tillåts inte äga mark. Palestinska flyktingar saknar möjligheter att få libanesiskt medborgarskap. FN rapporterade att omkring 3 000 palestinier var papperslösa 2010, vilket starkt inskränker deras möjligheter till förflyttning, ökar risken för gripande samt försvårar registrering av födselar och dödsfall. Enligt uppgift ska omkring 2 000 av dessa palestinier ha erhållit särskilda id-kort av staten. UNRWA uppger att den i princip enda funktionen detta särskilda id-kort för med sig är att bärare av kortet inte riskerar fängelse för illegal vistelse i Libanon.

Palestinska flyktingar tillåts arbeta inom vissa yrken, vilka vanligtvis är enklare och har lägre status. År 2010 antog det libanesiska parlamentet en lag som underlättar för palestinier att erhålla arbetstillstånd, men situationen har inte märkbart förbättrats. Ändringen omfattar ett begränsat antal yrken och det råder fortsatt restriktioner för palestinier inom de yrken som kräver medlemskap i en fackförening som till exempel lärare, advokater och läkare. Under 2011 kunde inga särskilda förbättringar noteras.

Utöver de palestinska flyktingarna finns enligt UNHCR över 15 000 registrerade flyktingar i Libanon, främst från Irak, Syrien och Sudan. Det finns också några tusen statslösa kurder och beduiner. Sedan den syriska krisen inleddes i mars 2011 har antalet syriska flyktingar ökat. I slutet av december 2011 uppgavs 5 000 syrier vara registrerade hos UNHCR. Den libanesiska regeringen samarbetar med UNHCR via den så kallade High Relief Committee för mottagande av syrier i den norra delen av Libanon.

21. Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Antalet personer med funktionsnedsättning ökade kraftigt under inbördeskriget, liksom varje gång landet varit i krig. Lagen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning slår fast att både statliga myndigheter och privata företag ska reservera tre procent av arbetstillfällena för personer med funktionsnedsättning, förutsatt att dessa i övrigt är kvalificerade för arbetsuppgifterna. Lagens efterlevnad är emellertid tveksam. Personer med funktionsnedsättning uppges ofta ha sämre tillgång till samhällsservice än andra. De funktionshindrades intressen tillvaratas i praktiken främst av olika ideella organisationer som får begränsat gehör och stöd hos myndigheterna. Vård och integrering av personer med funktionsnedsättning är, liksom social omvårdnad i allmänhet, i första hand en fråga för familjen eller privata institutioner.

Det libanesiska parlamentet har undertecknat men ännu inte ratificerat konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

ÖVRIGT

22. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Ett stort antal såväl nationella som internationella organisationer för mänskliga rättigheter verkar i Libanon. Både Amnesty International och Human Rights Watch har kontor i Beirut. Därtill finns en uppsjö av lokala organisationer vilka har relativt god tillgång till finansiering.

Trakasserier mot försvarare av de mänskliga rättigheterna förekommer fortfarande, men har minskat i antal jämfört med tidigare år.

Organisationer som arbetar med humanitära frågor eller med att främja respekten för de mänskliga rättigheterna uppger att dialogen med libanesiska myndigheter är konstruktiv. De förefaller också ha lätt att få tillträde till berörda tjänstemän. Ett problem är dock att lagstiftningsarbete och annat politiskt arbetet i landet i stor utsträckning står still.

23. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

Både FN, EU och bilaterala givare stödjer projekt som syftar till att främja respekten för mänskliga rättigheter. Mänskliga rättigheter är en viktig del i det associeringsavtal mellan Libanon och EU som trädde ikraft 2006 och i handlingsplanen inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken. En ny handlingsplan kommer att förhandlas mellan Libanon och EU under 2012 där mänskliga rättigheter planeras få en framträdande roll.

EU finansierar ett flertal projekt och fokuserar på förbättring av rättsväsendets effektivitet, valreform, kampen mot dödsstraff, eliminering av tortyr, förbättring av fängelseförhållanden, främjande av kvinnors och barns rättigheter, situationen för flyktingar, särskilt de palestinska, hushållsarbetare och HBT-rättigheter. Projekten utförs tillsammans med NGO:s och/eller libanesiska myndigheter.

Libanon omfattas av den svenska regeringens regionala biståndsprogram för Mellanöstern och Nordafrika. Demokrati och mänskliga rättigheter, särskilt kvinnors och ungdomars rättigheter, är ett prioriterat område. Sida har bland annat delfinansierat studien om sexuella övergrepp mot barn som refereras till under punkt 15. Inom ramen för det regionala biståndet har Raoul Wallenberg Institutet ett projekt som syftar till att öka kunskaperna om mänskliga rättigheter bland universitetslärare i delar av arabvärlden, inklusive i Libanon.

Svenska organisationer som arbetar i Libanon är Svenska Rädda Barnen, Diakonia, Palestinagrupperna i Sverige och Kvinna till Kvinna.